

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«УНІВЕРСИТЕТ КОРОЛЯ ДАНИЛА»

Факультет суспільних та прикладних наук

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з методичної роботи

Ярослав ШТАНЬКО
“30” 08 2024 р.

ЕКОНОМІКА ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ГОТЕЛЬНО-
РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Галузь знань:	24 «Сфера обслуговування»
Спеціальність:	241 Готельно-ресторанна справа
Освітньо-професійна (освітньо-наукова) програма:	«Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»
Освітній рівень:	(перший) бакалаврський
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання:	українська

Івано-Франківськ
2024

РОЗРОБНИК:

к.е.н., доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Світлана ГАВДЕЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи
протокол № 1 від 26 серпня 2024 р.
в. о. завідувача кафедри

Христина ТЕРЛЕЦЬКА

УЗГОДЖЕНО:

Гарант ОПП

Оксана МАЛЬОВАНА

СХВАЛЕНО:

на засіданні Науково-методичної ради, протокол № 1 від 30 серпня 2024 р.

e-mail	svitlana.v.havdey@ukd.edu.ua
Номер аудиторії чи кафедри	Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи
Посилання на сайт	https://ukd.edu.ua
Сторінка курсу в СДО	https://online.ukd.edu.ua/course/view.php?id=3895

ВСТУП

Мета дисципліни: надання основних системних теоретичних знань та практичних навиків щодо організації економічної діяльності туристичного спрямування, формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань з основ функціонування окремих складових виробничо-господарського механізму підприємства, з питань аналізу його виробничої діяльності та зовнішнього середовища функціонуючого підприємства.

Завдання дисципліни: полягає в тому, щоб навчити студентів формувати цілісні системні знання щодо:

1. методологічних та концептуальних основ економіки в галузі туризму;
2. принципів розвитку і функціонування туристичного ринку;
3. особливостей ведення туристичного та готельно-ресторанного бізнесу;
4. основних показників оцінки результатів діяльності підприємства;
5. основних видів ціноутворення в галузі туризму.

Предмет дисципліни: економічні відносини, які виникають в сфері туризму, в процесі виробництва, розподілу й споживання туристських продуктів і послуг, призначених для задоволення потреб споживача.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Економіка туристичної діяльності та готельно-ресторанного бізнесу» студенти повинні **знати:**

1. суть підприємницької діяльності в галузі туризму;
2. зовнішнє та внутрішнє середовище об'єкта підприємницької діяльності;
3. ресурсну основу суб'єкта підприємницької діяльності;
4. суть виробничої програми підприємств секторів туризму;
5. економічну суть показників діяльності підприємств туризму
6. особливості ціноутворення в галузі туризму.

Студент повинен **вміти:**

1. оцінювати матеріальне забезпечення фірми туристичного спрямування;
2. оцінювати результати роботи туристичної фірми та підприємств суміжних галузей;
3. визначати основні критерії оцінки діяльності туристичної фірми;
4. встановлювати ціни на туристичні послуги;
5. користуватися методичним інструментарієм для здійснення необхідних розрахунків

Компетентності та результати навчання, яких набувають здобувачі освіти внаслідок вивчення навчальної дисципліни (шифри та зміст компетентностей та програмних результатів навчання вказано відповідно до ОПІ «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» (2022/2023).

Шифр та назва компетентності	Шифр та назва програмних результатів навчання
<p>ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>К26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.</p> <p>К30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу</p>	<p>ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів.</p> <p>ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p> <p>ПРН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)</p>

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Курс		денна	заочна
		3	3
Семестр			
Кількість кредитів ЄКТС/годин		3	3
Аудиторні навчальні заняття	лекції	14	8
	семінари, практичні	28	8
Самостійна робота		48	168
Форма підсумкового контролю		Екзамен	Екзамен

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни

Пререквізити	Постреквізити
	Організація готельного господарства
	Організація ресторанного господарства
	Бухгалтерський облік

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Перелік тем лекційного матеріалу

Тема 1 Туризм в економічній системі країни і світу.

1. Основні поняття й сутність економіки туризму.
2. Взаємозв'язок туризму з напрямками життєдіяльності людини.
3. Передумови виникнення й розвитку туризму.
4. Державне регулювання розвитку туризму в Україні

Питання для самостійного вивчення (4 год.): внутрішній та міжнародний туризм з економічної точки зору..

Тема 2. Основні поняття складових туризму.

1. Форми та види туризму.
2. Турист як об'єкт туризму.
3. Види міжнародних туристичних організацій.
4. Туристичний продукт та туристичні послуги.
5. Загальні показники оцінки туристичної діяльності.
6. Мультиплікативний ефект у туризмі.

Питання для самостійного вивчення (2 год.): Поділ туризму за формами організації. Вплив розвитку ділового туризму на економіку.

Тема 3. Туристичний ринок та його особливості.

1. Ринок як сфера господарської діяльності туристичних підприємств.
2. Сутність туристичного ринку, складові його інфраструктури.
3. Суб'єкти туристичного ринку.
4. Поняття та методи сегментації ринку туристичних послуг.

Питання для самостійного вивчення (4 год.): Заходи підтримки стимулювання та розвитку туристичного ринку. Вплив глобальних подій на туристичний ринок.

Тема 4. Функціонування туристичного ринку.

1. Сутність механізму функціонування туристичного ринку.
2. Закони функціонування ринку.
3. Конкуренція – елемент механізму функціонування ринку.
4. Фактори формування туристичного ринку.
5. Сезонність функціонування ринку туристичних послуг.

Питання для самостійного вивчення (4 год.): Тенденції майбутнього розвитку туристичного ринку. Вимоги споживачів до туристичних послуг у сучасних умовах.

Тема 5. Підприємницька діяльність – основа туристичного бізнесу.

1. Сутність та особливості підприємницької діяльності в туризмі.
2. Правові основи організації туристичного бізнесу в Україні.
3. Ресурсне забезпечення туристичної діяльності.

***Питання для самостійного вивчення (2 год.):** Фінансові ризики пов'язані з веденням туристичного бізнесу. Джерела фінансування для відкриття туристичного бізнесу.*

Тема 6. Місце економічної стратегії в управлінні туризмом.

1. Зміст економічної стратегії.
2. Характеристика складових економічної стратегії.
3. Сутність і роль підприємницької стратегії в розвитку туристичного бізнесу.
4. Види базових економічних стратегій діяльності підприємств.

***Питання для самостійного вивчення (4 год.):** Туризм як інструмент для економічного відновлення після кризи. Показники для оцінки ефективності стратегічного управління.*

Тема 7. Економічне управління туристичним бізнесом

1. Зовнішнє і внутрішнє середовища туристичного підприємництва.
2. Планування – основний механізм економічного управління
3. Виробнича програма туристичного оператора: сутність і структура

***Питання для самостійного вивчення (4 год.):** Основні економічні ризики які виникають туристичному бізнесі. Управління ризиками для стабільності туристичного підприємства.*

Теми практичних робіт

Практична робота №1. Аналіз значення рівня розвитку туристичної галузі та ефективності її функціонування (2год).

Практична робота №2 Аналіз показників туристичної діяльності. (2год)

Практична робота №3 Формування стратегії туристичного підприємства. Ситуаційні задачі. (2год)

Практична робота №4 Ємність, попит і пропозиція на ринку туристичних послуг.(2год)

Практична робота №5 Управління обсягом реалізації туристичного продукту. (2год)

Практична робота №6 Управління обсягом реалізації послуг підприємств готельного господарства. (2год)

Практична робота №7 Розрахунок вартості туристичного продукту. (4год)

Практична робота №8 Розрахунок вартості готельного обслуговування. (2год)

Практична робота №9 Розрахунки економічних результатів діяльності туристичної фірми. (4год)

Практична робота №10 Формування цін на екскурсійне обслуговування. (2год)

Зміст самостійної роботи студентів
Розподіл годин, виділених на вивчення дисципліни «Економіка туристичної діяльності та готельно-ресторанного бізнесу»

Найменування видів робіт	Розподіл годин	
	денна форма	заочна форма
Самостійна робота, год, у т.ч.:	48	82
Опрацювання матеріалу, викладеного на лекціях	10	22
Підготовка до практичних занять та контрольних заходів	10	-
Підготовка звітів з практичних робіт	10	-
Підготовка до поточного контролю	6	16
Опрацювання матеріалу, винесеного на самостійне вивчення	12	44

ПОЛІТИКА КУРСУ

Коротко, з покликанням на відповідну нормативну базу УКД, висвітлити питання

1) щодо системи поточного і підсумкового контролю

Організація поточного та підсумкового семестрового контролю знань студентів, проведення практик та атестації, переведення показників академічної успішності за 100-бальною шкалою в систему оцінок за національною шкалою здійснюється згідно з “Положенням про систему поточного і підсумкового контролю, оцінювання знань та визначення рейтингу здобувачів освіти”. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

2) щодо оскарження результатів контрольних заходів

Здобувачі вищої освіти мають право на оскарження оцінки

з дисципліни отриманої під час контрольних заходів.

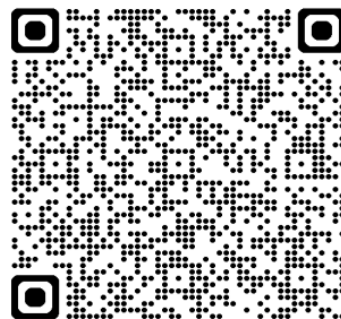
Апеляція здійснюється відповідно до «Положення про політику та врегулювання конфліктних ситуацій». Ознайомитись з документом можна за покликанням

3) щодо відпрацювання пропущених занять

Згідно “Положення про організацію освітнього процесу” здобувач допускається до семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни (семестрового екзамену, диференційованого заліку), якщо він виконав усі види робіт, передбачені на семестр навчальним планом та силябусом/робочою програмою навчальної дисципліни,

підтвердив опанування на мінімальному рівні результатів навчання (отримав ≥ 35 бали), відпрацював визначені індивідуальним навчальним планом всі лекційні, практичні, семінарські та лабораторні заняття, на яких він був відсутній. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

4) щодо дотримання академічної доброчесності

“Положення про академічну доброчесність” закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, позитивного, сприятливого, доброчесного освітнього і наукового середовища, професійної діяльності та професійного спілкування спільноти Університету, викладання

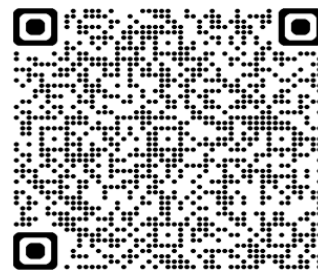

та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

5) щодо використання штучного інтелекту

“Положення про академічну доброчесність” визначає політику щодо використання технічних засобів на основі штучного інтелекту в освітньому процесі. Ознайомитись з документом можна за покликанням. “Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації та фальсифікації академічних творів” містить рекомендації щодо використання в академічних текстах генераторів на основі штучного інтелекту. Ознайомитись з документом можна за покликанням.

б) щодо використання технічних засобів в аудиторії та правила комунікації
Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). На гаджетах повинен бути активований режим «без звуку» до початку заняття. Під час занять заборонено надсилання текстових повідомлень, прослуховування музики, перевірка електронної пошти, соціальних мереж тощо, окрім виробничої необхідності. Під час виконання заходів контролю використання гаджетів заборонено (за винятком, коли це передбачено умовами його проведення). У разі порушення цієї заборони результат анулюється без права перескладання. Комунікація відбувається через електронну пошту і сторінку дисципліни в Moodle.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

При вивченні дисципліни застосовується комплекс методів для організації навчання студентів з метою розвитку їх логічного та абстрактного мислення, творчих здібностей, підвищення мотивації до навчання та формування особистості майбутнього фахівця в галузі інформаційних технологій.

Програмний результат навчання ¹	Метод навчання	Метод оцінювання
<p>ПРН15. Проявляти до толерантності до альтернативних принципів.</p> <p>ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.</p> <p>ПРН10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна)</p>	<p>МН-1 - словесні методи (лекція, розповідь пояснення);</p> <p>МН-2 - наочні методи (ілюстрування, комп'ютерні і мультимедійні методи);</p> <p>інтерактивні методи (дискусія)</p>	<p>МФО4- поточний контроль</p> <p>МФО5 – усний контроль</p> <p>МФО6 – практичні завдання</p> <p>МФО8 - тестовий контроль</p> <p>МФО1 -екзамен</p>

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Вид	Зміст	% від загальної оцінки	Бал	
			min	max
Поточні контрольні заходи	всього	60	35	60
Підсумкові контрольні заходи	екзамен	40	24	40
Всього:	-	100	60	100

Процедура проведення контрольних заходів, а саме поточного контролю знань протягом семестру та підсумкового семестрового контролю, регулюється «Положенням про систему поточного та підсумкового контролю оцінювання знань та визначення рейтингу студентів».

Фіксація **поточного** контролю здійснюється в “Електронному журналі обліку успішності академічної групи” на підставі чотирибальної шкали – “2”; “3”; “4”; “5”. У разі відсутності студента на занятті виставляється “н”. За результатами поточного контролю у Журналі, автоматично визначається підсумкова оцінка, здійснюється підрахунок пропущених занять.

Критерії оцінювання:

«незадовільно»	володіє навчальним матеріалом на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів, елементів, об’єктів, що позначаються окремими словами чи реченнями; володіє матеріалом на елементарному рівні засвоєння, викладає його уривчастими реченнями, виявляє здатність висловити думку на елементарному рівні; володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу;
«задовільно»	володіє матеріалом на початковому рівні, значну частину матеріалу відтворює на репродуктивному рівні; володіє матеріалом на рівні, вищому за початковий, здатний за допомогою викладача логічно відтворити значну його частину; може відтворити значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, порівнювати та робити висновки, виправляти допущені помилки;
«добре»	здатний застосовувати вивчений матеріал на рівні стандартних ситуацій, частково контролювати власні навчальні дії, наводити окремі власні приклади на підтвердження певних тверджень: вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність, виправляти помилки і добирати аргументи на підтвердження певних думок під керівництвом викладача; вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, та вміє застосовувати його на практиці; вільно розв’язує задачі в стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;
«відмінно»	виявляє початкові творчі здібності, самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, оцінює окремі нові факти, явища, ідеї; знаходить джерела інформації та самостійно використовує їх відповідно до цілей, поставлених викладачем; вільно висловлює власні думки і відчуття, визначає програму

	особистої пізнавальної діяльності, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особисту позицію щодо них; без допомоги викладача знаходить джерела інформації і використовує одержані відомості відповідно до мети та завдань власної пізнавальної діяльності; використовує набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях; виявляє особливі творчі здібності, самостійно розвиває власні обдарування і нахили, вміє самостійно здобувати знання.
--	---

Усі пропущені заняття, а також негативні оцінки студенти зобов'язані відпрацювати впродовж трьох наступних тижнів. У випадку недотримання цієї норми, замість “н” в журналі буде виставлено “0” (нуль балів), без права перездачі. Відпрацьоване лекційне заняття в електронному журналі позначається літерою «в».1

До підсумкового контролю допускаються студенти які за результатами поточного контролю отримали не менше 35 балів. Усі студенти, що отримали 34 балів і менше, не допускаються до складання підсумкового контролю і на підставі укладання додаткового договору, здійснюють повторне вивчення дисципліни впродовж наступного навчального семестру. За результатами підсумкового контролю (диференційований залік/екзамен) студент може отримати 40 балів. Студенти, які під час підсумкового контролю отримали 24 бали і менше, вважаються такими, що не здали екзамен/диференційований залік і повинні йти на перездачу.

Загальна семестрова оцінка з дисципліни, яка виставляється в екзаменаційних відомостях оцінюється в балах (згідно з **Шкалою оцінювання знань за ЄКТС**) і є сумою балів отриманих під час поточного та підсумкового контролю.

Шкала оцінювання знань за ЄКТС:

Оцінка за національною шкалою	Рівень досягнень, %	Шкала ECTS
Національна диференційована шкала		
Відмінно	90-100	A
Добре	83-89	B
	75-82	C
Задовільно	67-74	D
	60-66	E
Незадовільно	35-59	FX
	0-34	F
Національна недиференційована шкала		
Зараховано	60-100	-
Не зараховано	0-59	-

Студенти, які не з'явилися на екзамені без поважних причин, вважаються такими, що одержали незадовільну оцінку.

Об'єктивність процедур проведення контрольних заходів забезпечується відмежуванням результатів поточного контролю від результатів підсумкового контролю.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ²

Основна

1. Мальська М.П., Рутинський М.Й., Білоус С.В., Мандюк Н.Л. Економіка туризму: теорія і практика. Підручник, К.:Центр учбової літератури, 2014. 544с.
2. Про туризм [Електронний ресурс] : Закон України від 15.09.1995 № 325/95-ВР. – Електронні текстові дані. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>, вільний (дата звернення: 27.01.2021). – Назва з екрана.
3. Азарова А. О. Економіка підприємства : навч. посібник / А. О. Азарова, Л. О. Нікіфорова. – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 215 с.
4. Алієва-Барановська В. М. Міжнародний туризм : навч. посібникдовідник / В. М. Алієва-Барановська, І. І. Дахно. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 344 с.

Додаткова

5. Нормативна база. Туристична діяльність.- К:КТН, 2005. 448 с.
  6. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Планування діяльності туристичних підприємств: Навч.посіб. -К.: Знання, 2005. 241 с.
  7. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу: навчальний посібник. К.:Знання, 2005. 241 с.
  8. Городня Т.А. Економіка туризму: теорія і практика: Навчальний посібник / Т.А. Городня, А.Ф. Щербак. – К.: Кондор-Видавництво, 2012. – 436 с.
  9. Чорненька Н. Організація туристичної індустрії: Навчальний посібник.-К.: Атака, 2008. 392с.
  - 10.Дядечко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. 272 с.
  11. Бойчик І. М. Економіка підприємства : підручник / І. М. Бойчик. – Київ : Кондор. Видавництво, 2016. – 378 с.
  12. Гальчинський А. С. Основи економічних знань : навч. посібник / А. С. Гальчинський, П. С. Єщенко, Ю. І. Палкін. – Київ : Вища школа, 1998. – 544 с.
  13. Гаркуша Н. М. Аналіз господарської діяльності методичні вказівки у схемах, формулах та таблицях. – Харків: ТОВ «Видавництво «Форт», 2018. – 109 с.
  14. Герасимчук З. В. Регіональна політика розвитку рекреаційної сфери: механізми формування та реалізації : монографія / З. В. Герасимчук, М. Глядіна. – Луцьк : Надстир'я, 2006. – 161 с.
  16. Гетьман О. О. Економіка підприємства : навч. посібник / О. О. Гетьман, О. О. Шаповал. – 2-ге вид. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 488 с. 17.
-

